

MESTNI LJUDSKI ODBOR LJUBLJANA

POROČILO O DELU SVETA ZA SOCIALNO VARSTVO MLO LJUBLJANA V LETU 1954

Nadaljevanje

Otroci v teh domovih niso imeli občutka, da morajo tudi sami nekaj prispevati za zadostitev vsakdanjih potreb, saj jim tega tudi ni bilo treba, ker jim je bilo vse tako rekoč prineseno na krožniku. Zaradi tega so se taki otroci po odhodu iz domov le z veliko težavo znašli v vrvenju vsakdanjega življenja, ker so ga opazovali le iz varnega domaškega zavetja.

Zaradi tega je Svet sklenil, da je treba čim več otrok iz domaške zaščite in onih otrok, ki jih je doslej skrbniški organ običajno nameraval poslati v domaško zaščito, razmestiti v tuđomsko družine v rejo, ali pa zaradi posvojitve.

Do tega sklepa je prišel Svet zlasti ob reševanju problema domaške zaščite malih otrok. Predšolski otroci so bili ločeni od šolskih otrok v posebnih domovih, kjer pa se zaradi pomanjkanja stikov z odrasčajočimi otroci duševno niso pravilno razvijali. Zato so bili naloženi na predšolski otroci združeni v skupnih domovih, kar je sicer dalo neke pozitivne rezultate, vendar pa še ne zadovoljuje in je prav zato Svet prišel do sklepa, da je treba čim več otrok razmestiti v družine.

Skladno s to ugotovitvijo je Svet tudi določil principe za

razmeščanje otrok v tuje družine. Ti principi so toliko bolj važni, ker je v mestu le težko dobiti družine, ki bi bile pripravljene sprejeti otroke. Zaradi stanovanjskih pogojev je to dostikrat povsem nemogoče. Zaradi tega se je bilo treba orientirati na podeželske kraje. To pa je seveda glede na premeštev mesečnega otroka na podeželje in z ozirom na mentaliteto, navade in tudi higijenske prilike ljudi na podeželju, lahko kočljiv problem, ki utegne povzročiti celo škodljive posledice za duševno in telesno zdravje rejca. Za možnost razmeštev otrok je Svet postavil princip, da je treba pri iskanju rejnikov sodelovati s krajevnimi oršani oblasti in družbenimi organizacijami in da je pri tem zlasti gledati na:

1. moralne in politične kvalitete ter vzgojne sposobnosti rejnikove družine;
2. zdravstvene prilike družine in okolja;
3. popolnost družine, vsaj za primere, kjer je potrebna daljša doba namestitve rejca v družino;
4. socialno stanje družine, ki naj bo tako, da otroka ne bodo sprejeli iz materialnih ozirov, temveč iz ljubezni.

V tej zvezi se je Svet bavil tudi s problemi posvojitve, ki je pač najbolj idealen način mladinske zaščite. Predvsem je bil postavljen princip, da je treba tako rejca, kakor tudi rejnika na posvojitve temeljito pripraviti, zlasti psihološko, naraka se je doslej vse premalo pazilo.

Zdravstveno stanje otrok

Analiza zdravstvenega stanja otrok in mladine je pokazala, da je zdravstveno stanje otrok šibko, ker imajo premalo beljakovin in animalnih maščob v prehrani. Zaradi tega je Svet sklenil, da organizira v šolah mlečne kuhinje, kjer bi otroci prejeli take malice, ki vsebujejo dovolj beljakovin.

Tako se je v letu 1954 povečalo število mlečnih kuhinj od 13, v katerih je bilo zajetih 2.790 otrok, na 32 mlečnih kuhinj, v katerih je bilo zajetih 8000 otrok. Tako so sedaj zajete osnovne šole, razen 5 obronkih, vse gimnazije razen ene ter nekaj strokovnih šol. Zaradi ugotovitve, če prejemajo malice vsi otroci, ki so tega potrebni, se je izvršil v vseh šolah pregled tistih otrok, ki malice ne prejemajo. Rezultati pregleda so bili ugodni. Zlasti se je pokazalo, da je to najboljši način, da se učinek poitmiških kolonij ohrani pri otrocih tudi preko zime.

Na osnovi analize šolskih kolonij v letu 1953 je Svet ugotovil, da pri organiziranju teh niso bili postavljeni dovolj jasni principi glede izbora otrok in vzgojnega kadra. Predvsem so bili v nekaterih kolonijah premladi in neizkušeni vodilci

ter nekateri otroci tudi v dveh kolonijah.

Na temelju teh ugotovitev je Svet postavil osnovne principe za organizacijo zdravstvenih kolonij v letu 1954: izbor otrok naj se vrši od februarja 1954 naprej, in sicer za šoloobvezne otroke preko šol in šolske poliklinike, za predšolske otroke pa s pomočjo terenskih socialno zdravstvenih svetov in terenskih patronažnih medicinskih sester ter Dečjega dispanzerja.

Kader je treba izbirati ob sodelovanju strokovne učiteljske organizacije, pritegne naj se več pedagogov, za mlajše vzgojitelje pa naj se sprejemajo predvsem mladinci, ki so zaključili tečaj društva prijateljev mladine v sporazumu z mladinsko organizacijo.

Otroci naj se pri zdravniškem pregledu z ozirom na njihovo zdravstveno stanje klasificirajo z oznako I, II, III zdravstvene indikacije. Vsi otroci, ki so označeni z I, naj bodo sprejeti, dočim pridejo vsi nadaljnji v poštev le v mejah finančnih možnosti. Prioriteto je dajati socialno šibkejšim in sirotam. Postavljeni principi so se upoštevali, koloniziranih je bilo 1792 otrok in so tako zdravstvena kolonije v letu 1954 bile zadovoljive.

Dejstvo je, da se je Svet glede na pomembnost mnogo bolj posvetil mladinskemu varstvu, predvsem pod vidikom preventivnega dela, dočim je o varstvu odraslih oseb v glavnem še prevladovalo kurativno reševanje problemov. Toda tudi na tem področju so preventivni prijemli prihajali vse bolj in bolj do izraza.

V pogledu skrbstva odraslih oseb je Svet v preteklem letu sprejel načelo, da je treba preiti iz linije dajanja socialnih podpor na linijo zaposlovanja socialnih podpirancev, če so za to sposobni. S tem namenom je bila izvedena revizija vseh socialnih podpor. Ta je ugotovila, da dobiva socialno podporo tudi precejšnje število študentov, katerih starši so pobegnili v inozemstvo. Za take študente je Svet postavil načelo, da se jih preusmeri na štipendije. Nadalje se je ob reviziji ugotovilo, da prejemajo podporo tudi take osebe, za katere bi lahko skrbeli otroci ali ožji sorodniki. Ti pa se svojih staršev ali sorodnikov le preradi znebijo, brez ko obnemorejo in niso več sposobni za delo in jih naprtijo socialnemu varstvu.

Z revizijo je bila večina takih nepravilnosti odpravljena, zaposlilo pa se je precej tistih, ki so za delo sposobni, kar se je seveda ugotavljalo z zdravniškimi pregledi.

Zelo se je omejilo izdajanje kakršnihkoli materialnih sredstev za ljudi, ki prihajajo iz drugih krajev, oziroma republik v Ljubljano, večinoma pod krinko iskanja zaposlitve. Pre-

cej med njimi je postopačev in tudi mladoletnikov, ki prihajajo v Ljubljano iz avanturizma. Skrbniški organ je obvezan po zakonu, da jih preda pristojnemu varnostnemu organu, kar je seveda združeno s precejšnjimi denarnimi izdatki, ker so takim mladoletnikom potrebni spremljevalci.

Ni pa bilo mogoče še rešiti vprašanja psihopatov, ki se še vedno izmikajo in vztrajno prosijo za socialne podpore, dasi bi bili zmožni še delati. Uspešnejših ukrepov ni bilo mogoče izvesti glede na pomanjkanje strokovnega zdravstvenega kadra.

Da bi se bilo mogoče izogniti nepravilnostim pri podeljevanju socialnih podpor, je bil izdelan poseben pravilnik, poleg tega pa je bila imenovana tudi komisija za podeljevanje socialnih podpor, ki temeljito pretresa vsak primer posebej.

Glede domaške zaščite je Svet sprejel načelo, naj se s sprejemanjem v domaško zaščito ne rešujejo stanovanjski problemi, temveč naj se v domove sprejema tvežare le stari in onemogli, ki nimajo nikogar, da bi mogli zanje skrbeti in jim streči.

Sprejem v domove je regulirala posebna komisija Sveta, da bi bili kriteriji čim objektivnejši, po drugi strani pa se je na ta način ogražila pritiskom iz vseh strani. Svet je zaostril tudi vprašanje plačevanja oskrbnine v domovih, ker se je ugotovilo, da nekateri otroci, ki so sicer dobro situirani, za starše ne plačujejo domaške oskrbnine. Doslej se je to stanje popravilo v več kot 30 primerih.

Materialno in higijensko so bili oskrbovanci v domovih v preteklem letu zadovoljivo oskrbovani, medtem ko se je zemanjajala skrb za duševno življenje in boljše počutje oskrbovancev. Svet je dal za zboljšanje stanja priporočila upravnim odborom za izvajanje kulturno prosvetnih prireditev v domovih in raznih družabnih večerov skupno s svojci. Načelno naj se oskrbovanci iz mentalno higijenskih razlogov po svoji sposobnosti in fizičnih močeh — sicer na prostovoljni podlagi — zaposlijo. Tako naj se organizirajo v domovih različne panoge dejavnosti za potrebe doma ali za naročila podjetij in ustanov. Do uresničenja tega načela ni prišlo, ker v domovih ni potrebnega strokovnega kadra, ki bi vodil tako dejavnost. Dosedanji kader socialnemu delu v domovih za onemogle ni kos in čuti tudi premalo potrebe za izpopolnjevanje.

Invalidsko varstvo

Sektor invalidskega varstva v letu 1954 ni vodil posebne politike iz razlogov, ker je bilo delo šele preneseno iz republiške invalidske uprave. Spisi so bili administrativno neurejeni in se je začelo z urejanjem letih. Bila pa je imenovana ko-

misija za revizijo invalidnin, Komisija je delo vršila vestno, pregledala je 1482 spisov in predlagala v 7 primerih odvzem invalidske knjižice. Izvršena je bila anketa vdov in sirot padlih borcev ter ugotovljeno njihovo materialno in zdravstveno stanje ter stanje vzgoje otrok, kar je služilo za presojo novega invalidskega cenusa in štipendij za sirote. Svet se v širšem obsegu s problemi rehabilitacije in prekvalifikacije vojnih in civilnih invalidov ni ukvarjal ter tudi ni bilo razen v posameznih primerih zabeleženih, posebnih uspehov.

Področje delovnih odnosov

Na področju delovnih odnosov je Svet v preteklem letu ustanovil posebno komisijo za delo, ki naj bi se bavila predvsem z vprašanji zaščite pred delovnimi nezgodami. Ta komisija je svoj program izpolnila le deloma, predvsem z izdajo raznih lepakov ter organizacijo razstav v posameznih večjih podjetjih. Organizirala je tudi nekaj predavanj ter nekaj sestankov v podjetjih, kjer so se članom kolektiva tolažili razni higijensko-tehnični predpisi. Aktivno pa je ta komisija sodelovala pri ustanavljanju higijensko-tehničnih komisij po podjetjih in pri utrjevanju njihovega dela.

Na področju posredovanja dela je Svet v preteklem letu predvsem sprejel sklep, naj se Biro za posredovanje organizacijsko izloči iz sestava Tajništva za socialno varstvo MLO in naj postane samostojna preračunska ustanova, da bi se s tem okrepila vloga upravnega odbora Biroja in s tem družbeno upravljanje na tem področju.

Ker je stanje kvalificiranega kadra v nekaterih strokah kritično, je Biro na iniciativo Sveta razpisal anketo, s pomočjo katere naj bi se ugotovila starostna doba kvalificiranih in polkvalificiranih kadrov v obrtništvu in industriji. Na podlagi te ankete naj bi se v perspektivi izdelal načrt za vzgojo kvalificiranega in polkvalificiranega kadra, predvsem pa naj bi skrb za izobrazbo prevzela v večji meri kot doslej podjetja sama, medtem ko naj bi za pridobitev visoke kvalifikacije ostal dosedanji sistem. S tem v zvezi se je Svet bavil tudi v vprašanji vključevanja mladine v uk in je bilo predvsem postavljeno načelo, naj bi se mladina vključevala v uk izključno preko Biroja za posredovanje dela. To delo bi bilo treba voditi na podlagi sodobnih zdravstvenih principov s pomočjo paklicne posvetovalnice. Te bi morala dobiti potrebne kadre s pomočjo specializacije bodočih uslužbencev ter posvetovalnice v okviru posebnih tečajev in seminarjev, ki bi jih organiziral Republiški zavod za proučevanje varnosti pri delu.

VABILO

na 60. skupno sejo mestnega zbora in zbora proizvajalcev MLO

Na podlagi 89. člena Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin sklicujem

60. SKUPNO SEJO

mestnega zbora in zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, ki bo v petek dne 1. aprila 1955 ob 16.30 uri v sejni dvorani Magistrata, Ljubljana.

Predlagan je naslednji

dnevni red:

1. Poročilo Sveta za socialno varstvo MLO o delu v letu 1954.
  2. Sklep o začasnem financiranju proračunskih izdatkov Mestnega ljudskega odbora za mesec april 1955.
  3. Sklep o sklicanju zborov volivcev.
  4. Odločbi o proglasitvi Dečjega doma in Materinskega doma v Ljubljani za finančno samostojna zavoda.
  5. Sklep o odškodnini za prekomerno obrabo opreme in manjše potne stroške za terenska geodetska dela.
  6. Personalne zadeve.
- Vsak ljudski odbornik ima pravico pismeno predlagati spremembo ali dopolnitev dnevnega reda. Morebitno odsotnost javite kupčinski pisarni MLO (telefon 21-343) Kresija, soba št. 8.
- Predsednik MLO:
Dr. Marijan Dermastia I. r.

SESTAV IN DELO SVETA ZA SOCIALNO VARSTVO IN ZDRAVSTVO

Svet za socialno varstvo in zdravstvo MLO je stopil v letu 1954 v naslednjem sestavu:

Predsednik Zupet Avgust, tajnik dr. Marijan Dular, člani: dr. Mils Franta, dr. Mavrin Zvezda, dr. Benigar Jože, Plevnik Jože, Miklavc Angela, Strle Franc, Strekelj Ivan, Mulej Metka in Resnik Julči.

Do razdelitve na dva sveta je Svet za zdravstvo in socialno politiko imel 13 sej.

Na seji MLO dne 23. 7. 1954 pa je bil Svet za socialno varstvo ločen od prejšnjega skupnega sveta za zdravstvo in socialno varstvo. Na isti seji so bili imenovani tile njegovi člani: predsednik dr. Marijan Dular, tajnik Rakar Iva, člani: Miklavc Angela, Mulej Metka, Sotšek Janko, Finžgar Bogdan, Lebar Stefan, Zemljarič Janko, Arko Nika, Strle Franc, Breskvar Avgust, Plevnik Jože.

Po ločitvi je imel Svet za socialno varstvo 7 sej.

Svet za socialno varstvo ima formirane sledeče odbore:

a) odbor za zaščito matere in otroka, ki zajema tudi delo iz pristojnosti zdravstva in prave;

b) odbor za splošno varstvo;

c) odbor za invalidsko varstvo;

d) odbor za delo.

Od vseh odborov je bil najaktivnejši odbor za zaščito matere in otroka. Imel je v letu 1954 — 14 sej, najaktivnejše pa je delal v zadnjem tromesečju, ko so posebne komisije, ki jih je pri odboru 5, izdelale analize o raznih vprašanih mladinskega varstva.

Te komisije se ukvarjajo s posebnimi problemi odbora, poleg tega pa rešujejo težje individualne primere iz tekočega dela Tajništva.

Delo komisij in odborov

Tako je:

a) Komisija za vzgojno zanamarnjeno in moralno ogroženo mladino imela 5 sej. V prvem tromesečju je obravnavala probleme alkoholizma in prostitucije v Ljubljani, vendar problema zaradi pomanjkanja podatkov ni mogla obdelati. Obravnavala je nekaj težjih individualnih primerov vzgojno zanamarnjene in moralno ogrožene mladine ter pripravila anketo za proučitev stanja vzgojno zanamarnjene mladine. Pripravila je tudi poročilo o mladinskih kriminalistikah in izdelala program dela za leto 1955.

b) Komisija za mladinske domove in internate je imela 6 sej o naslednjih vprašanih: razprava o programu za delo komisije za leto 1955. Izdelala analize vzgojnega, zdravstvenega in socialnega stanja otrok in dijakov ter vajencev v domovih in internatih. Priprava anketne pole za proučitev stanja v domovih in internatih. Obravnava poročila o mladinskih domovih in internatih. Na osnovi vseh ugotovitev je komisija pripravila za odbor za zaščito matere in otroka in za sejo Sve-ta kompletno analizo stanja v domovih in internatih.

c) Komisija za rejništvo in posvojitve je bila ustanovljena v drugi polovici leta 1954. Imela je dva sestanka in obdelala analize za 141 otrok, ki so razmeščeni po tujih družinah. Pripravila je tudi program za svoje bodoče delo.

d) Komisija za šolske mlečne kuhinje in kolonije je imela 13 sej. V glavnem je pripravila izbor krajev in kadrov za zdravstvene kolonije ter pretresla kriterije za izbor otrok za te kolonije. Pregledala je tudi delo zdravstvenih kolonij v letu 1954 in analizirala delo šolskih mlečnih kuhinj, pripravila pa je tudi socialno analizo učencev in dijakov, ki prejemajo malice.

e) Komisija za zaščito delovne žene je skupaj z OSS in Inšpekcijo dela pregledala delovne pogoje in sistem dela v večjih podjetjih, kjer so v pretežni meri zaposlene žene. Odbor za splošno varstvo je pripravil smernice za delo terenskih socialno zdravstvenih svetov ter del materiala za seminar terenskih socialnih delavcev. Obdelal je tudi problematiko domov onemoglih, posebno pa vprašanje plačevanja oskrbnine in kriterijev za sprejem. Obravnaval je poleg tega tudi vprašanje splošne kriminalitete. Zaradi izpada nekaterih članov je bil odbor zadnje mesece leta 1954 neaktiven, pripravila pa se njegova izpopolnitev s pritegnitvijo nekaterih strokovnjakov.

Pri odboru so organizirane tri komisije:

a) Komisija za podeljevanje socialnih podpor je obravnavala vse prošnje za socialno pomoč in predlagala višino te pomoči.

b) Komisija za sprejem v domove onemoglih je odločala o nujni potrebi sprejema oskrbovancev.

c) V drugi polovici leta je bila imenovana komisija za presojo udeležbe hišnih lastnikov pri procentualni participaciji na najemninah. Ta komisija rešuje prošnje hišnih lastnikov za udeležbo pri najemninah ter predlaga Svetu za stanovanjske zadeve procent, od katerega naj hišni lastniki participirajo pri najemninah, upoštevajoč socialno stanje posameznega prosilca.

Odbor za invalidsko varstvo je imel v preteklem letu 2 seji, na katerih je obravnaval probleme klimatskega in kopaliskega zdravljenja osebnih in družinskih invalidov. Izvedel je tudi anketo za proučitev socialnih, zdravstvenih in vzgojnih problemov v družinah vojnih vdov, ki imajo nepreskrbljene otroke. Ankete se je udeležilo 90% vojnih invalidov. Poleg tega je ta odbor proučil način revizije invalidskih svojcev ter dal Svetu predlog za sestavo komisije in revizijo.

Odbor ima 3 komisije, ki so aktivno reševale konkretna vprašanja in področje dela odbora. Tako je: a) Komisija za klimatska in kopaliska zdravljenja obravnavala 360 primerov prošnje za taka zdravljenja ter to zdravljenje odobrila 235 osebnim in družinskim upravičencem. Ta komisija je stavila tudi predloge, kako naj se v letu 1955 izboljša delo pri podeljevanju klimatskega in kopaliskega zdravljenja. b) Komisija za invalidske in otroški dodatek je v prvi stopnji odločala o priznanju invalidskega in otroškega dodatka ter obravnavala probleme socialnega stanja tistih oseb, ki zaradi cenzusa ne morejo doseči invalidskega dodatka. Izdelala je problematiko vojnih vdov, ki so z uredbo o določanju pravice za-

varovancev VVI upravičene do pokojnine po polni pokojninski osnovi in polovični invalidnini.

c) Komisija za invalidska svojstva in revizijo je do konca leta 1954 pregledala 1482 spisov. V 173 primerih pa je zahtevala predložitev raznih dodatnih dokazil. V 22 primerih je Invalidski upravi predlagala revizijo invalidskega svojstva s predlogom, da se invalidsko svojstvo odvzame ali pa da se invalidski prejemki prevedejo po 35. členu pravilnika o invalidskih prejemkih.

Odbor za delo je imel 4 seje o naslednjih vprašanih:

1. Problemi dela Biroja za posredovanje dela in problemi prostorov Biroja za delo.

2. Specialni problemi Posredovalnice za delo v zvezi z oskrbninami.

3. Poročilo revizijske komisije o delu Zavoda za socialno zavarovanje.

4. Vprašanje zaposlovanja v Ljubljani in priprava za anketo o strokovnih kvalifikacijah delavcev.

Iz zgoraj navedenega je razvidno, da se je sistem družbenega upravljanja na področju socialnega varstva v letu 1954 močno utrdil in poglobil, kar je zelo ugodno vplivalo na potek in kvaliteto dela tega področja.

MLADINSKO SKRBSTVO

V letu 1954 je bilo postavljenih pod skrbništvo na novo 23 otrok, izločenih pa je bilo 65 otrok, in sicer 53 zaradi polnoletnosti, 12 pa iz drugih razlogov. Ob koncu leta je bilo pod skrbništvom 299 otrok, 44 otrok pod skrbništvom je polnoletnih, 193 pri sorodnikih, 82 v raznih domovih, 34 pa pri starših.

Od teh otrok poseča 45 osnovno šolo, 110 gimnazijo, 5 srednje strokovne šole, 22 je vajencev, 10 je zaposlenih, 14 je predšolskih otrok, 1 otrok pa ni zaposlen, niti ne obiskuje šole, ker je trajno bolan.

Vsi ti otroci so materialno oskrbljeni, prejemajo po večini OD. pokojnino ali invalidnino, socialno šibki uživajo štipendije oziroma socialno pomoč, 15 mladoletnikov pa ima nepremično premoženje ali denarni depozit v NB.

Stalna skrb se posveča vzgoji, učenemu napredku in materialni oskrbi varovancev. V ta namen služijo stalni stiki s šolo, izdekujejo se pregledi učnih uspehov, 2-krat letno pa prejemajo poročila skrbnikov o varovancih in njihovem premoženju.

V letu 1954 je bilo obravnavanih 146 primerov nezakonskih rojstev, 62 nezakonskih očetov je očetovstvo pri skrbstvenem organu priznalo, 11 očetovstev je bilo ugotovljenih na sodišču, v 37 primerih sodni postopek še teče, v 20 primerih pa teče postopek pri skrbstvenem organu, v 16 primerih očetovstva ni mogoče ugotovljati, ker nezakonške matere ne poznajo naslovov očetov, ki so izginili, včasih pa matere niti ne poznajo priimka očeta.

V 50 primerih so bile v sporazumu med očetom in materjo urejene preživnine pri skrbstvenem organu, v 19 primerih je o preživnini odločilo sodišče, 41 primerov je še v postopku pred sodiščem, 20 pa v postopku pri skrbstvenem organu.

Po poklicu so nezakonške matere: 77 delavk, 33 uslužbenk, 29 gospodinjstevskih pomočnic, 5 gospodinj, 1 študentka in 1 vajenka.

Ugotovljeni nezakonski očetje pa so po poklicu: 68 delavcev, 46 uslužbencev, 13 članov JLA, 7 članov LM, 6 študentov, 5 pripadnikov samostojnih poklicev in 1 vajenec.

V letu 1954 je bilo prejetih 150 razveznih sodb, 77 razvez je bilo po krivdi očeta, 10 po krivdi matere, 33 po krivdi obeh zakoncev in 30 brez krivde. 92 razvezanih zakoncev je bilo z enim otrokom, 45 z dvema, 10 s tremi, 2 s štirimi in 1 s petimi.

V 126 primerih so bili otroci dodeljeni materam (180 otrok), v 11 primerih očetom (16 otrok), v dveh primerih domovom (4 otroci) in v enem primeru sorodnikom (1 otrok).

Deljeni pa so bili otroci v 1 primeru 1 materi, 2 otroka očetu; v 6 primerih 1 otrok materi in 1 očetu; v 1 primeru 1 v dom in 1 sorodnikom; v 1 primeru 1 materi, 1 v dom in v 1 primeru 1 materi in 4 očetu.

Po poklicu so razvezane matere: 32 delavk, 44 uslužbenk, 61 gospodinj in 3 gospodinjstevske pomočnice. Razvezani očetje pa so po poklicu: 48 delavcev, 77 uslužbencev, 5 članov JLA in 20 pripadnikov samostojnih poklicev.

Sodišče odmerja nezakonskim otrokom in otrokom razvezanih zakoncev dokaj nizke preživnine, kar povzroča velike težave pri oskrbovanju teh otrok.

V letu 1954 je bilo vloženih 28 prošnje za posvojitve otrok, rešenih pa je bilo do konca leta 22 prošnje. Posvojenih je bilo 11 dečkov in 11 deklic, 15 je bilo enostranskih posvojitvev, 7 pa obojestranskih. Vsi otroci so bili posvojeni od družin, kjer sta živa še oba zakonca. Po poklicu so bili posvojitelji: dvanaest uslužbencev, 5 delavcev, 5 pripadnikov samostojnih poklicev, 2 člana JLA, 1 član LM in 4 gospodinj.

Za izplačevanje OD dejanskim hraniteljem otrok je bilo izdanih 63 odločb. Proti tem odločbam je bila samo ena pritožba in še ta je bila rešena sporazumno. Izplačevanje OD je bilo urejeno za 33 nezakonških otrok in 41 zakonških.

Vzgojno zanemarjena mladina

V letu 1954 je bilo zaradi vzgojne zanemarjenosti in moralne ogroženosti sprejeto pod varstvo države na novo 222 otrok. Iz evidence skrbstvenega organa je bilo hkrati izločenih 170 otrok, in sicer zaradi polnoletnosti 117, iz drugih razlogov (preselitve, sanacija družine) pa 61. Ob koncu leta je bilo zaradi vzgojne zanemarjenosti in moralne ogroženosti v evidenci skrbstvenega organa in pod varstvom države 777 otrok. Od teh otrok živi 546 otrok pri starših, 8 pri sorodnikih, v tujih družinah pa 17 otrok. 206 otrok je v raznih domovih, 58 mladoletnikov, od tega 48 fantov in 10 deklet, se je zaradi storjenih kaznivih dejanj že zagovarjalo pred rednim sodiščem. Od mladoletnikov, ki so se zagovarjali pred sodiščem, jih ima 39 živa oba roditelja, 14 le mater, 3 očete, 2 mladoletnika pa sta brez roditeljev. Ti mladoletniki so zagrešili naslednja kazniva dejanja: 43 kaznivih dejanj zoper premoženje, 10 poskusov prestopa meje FLRJ in 5 raznih drugih kaznivih dejanj. Od vseh teh mladoletnikov, ki so napravili postopek, so le 4 povratniki.

Od 777 vzgojno zanemarnjenih in moralno ogroženih otrok je 233 osnovnošolskih, 108 gimnazijcev, 3 posejajo nižje strokovne šole, 54 je vajencev, 46 zaposlenih, 206 v raznih domovih in internatih (67 v vzgojnih) in 129 predšolskih in nezaposlenih.

V letu 1954 je skrbstvenemu organu prvič uspelo ugotoviti šolske uspehe otrok. Ugotovljeno je bilo, da je najslabši šolski uspeh pri otrocih, ki živijo v dijaških internatih. Razlog za tak slab uspeh je v tem, ker je v internatih individualno delo s posameznimi mladoletniki zaradi prenatrpanosti in pomanjkanja kadrov nemogoče, in ker se starši za življenje otrok v domovih ne zanimajo, kolikor pa se, pa ponavadi le škodujejo.

V letu 1954 je tudi prikratk uspelo napraviti pregled zaposlenosti pri vzgojno zanemarnjenih in moralno ogroženih otrocih v starosti od 14 do 16 let. Takih otrok je v tej starosti 125, pregled pa je napravljen za 89 otrok. V uk je vključenih 76 mladoletnikov, 8 mladoletnikov pa ni vključenih nikamor zaradi umske defektnosti ali trajne nesposobnosti za delo. Vseh nezaposlenih umsko defektnih otrok, ki so doma, pa je v evidenci 11. Poraja se vprašanje, kam s temi otroki, ker jih ni mogoče usposobiti za delo.

V zadnjem času je opaziti porast otroškega kriminala. Zaradi tega kriminala je bilo potrebno poslati v domsko zaščito 1 otroka pod 10 let starosti in 23 otrok med 10. in 14. letom starosti.

Izločitev otrok iz domačega okolja je bila nujna, ker ti otroci izhajajo iz defektnih družin. 37 otrok, ki so zagrešili kazniva dejanja, je ostalo v domači oskrbi. V teh primerih se starši za otroke zanimajo, pri vzgoji pa jim pomaga šola, terenske organizacije in center za patronažno službo.

Z zadovoljstvom je treba ugotoviti, da je v preteklem letu javno tožilstvo na iniciativo skrbstvenega organa začelo ostreje preganjati starše, ki zanemarjajo otroke, ali druge osebe, ki so se pregrešile nad mladoletniki. Doseženo je bilo tudi 5 izrekov kazni, 5 primerov pa je v postopku, 2 obsodbi sta bili izrečeni po čl. 183 KZ, 2 po čl. 196 KZ in 1 zaradi navajanja mladoletnika v krajo.

V letu 1954 je bilo izdanih tudi 59 odločb za odvzem otrok in premeštitev v drugo okolje. Proti tem odločbam so bile vložene 4 pritožbe, od katerih je nadrejeni organ v treh primerih odločbe skrbstvenega organa potrdil, 1 primer pa je še v reševanju.

Problemi rejništva

V letu 1954 sta bila na novo organizirana dva rejniška terena: Veliki Lipoglav in okolica in več vasi v Poljanski dolini. V rejo je bilo iz raznih domov razmeščenih 47 otrok, predvsem predšolskih. Zanimivo je, da žele rejniki v rejo skočaj vedno predšolske otroke, in to predvsem deklice. Razen treh primerov so se otroci vživeli v novo okolje in ne žele več nazaj.

Rejnina za enega otroka znaša 4-5 tisoč dinarjev na mesec, poleg tega pa dobijo otroci pri oddaji v rejo tudi popolno opremo, medtem ko stane oskrbina v otroških in mladinskih domovih od 8500 do 11.300 dinarjev.

Težave pri rejništvu nastajajo zlasti zaradi tega, ker se z odjajo otrok v tuje družine ukvarjata hkrati Dečji dom in Tajništvo za socialno varstvo. Zaradi tega bi bilo nujno koncentrirati vse delo z rejništvom pri enem forumu. Z oddajo otrok v rejništvo je Tajništvo za socialno varstvo pridobilo prostore enega mladinskega doma, ki bo postal dom za teže vzgojive dijake in za učence v gospodarstvu.

V preteklem letu je bilo vodenih 171 skrbništev nad premoženjem otrok, ki imajo še žive roditelje. S tega področja je bilo izdanih 13 skrbstveno oblastnih odobritev za nakup nepremičnega premoženja v korist nedoletnika, 10 skrbstveno oblastnih odobritev prodaje nepremičnega premoženja s tem, da je kupnina ostala staršem, v 8 primerih prodaje nepremičnega premoženja nedoletnikov pa je bil odrejen poleg kupnine vpis v vinkulirano hranilno knjižico. V 12 primerih je bil skrbstveno oblastno odobren namem kredita za popravilo ali dograditev nepremičnin nedoletnikov. V dobro mladoletnikov sta bili odobreni dve darilni pogodbi in 2 vložitvi tožbe. V 5 primerih je bil odobren dvig manjših zneskov in puplinih hranilnih knjižic za nabavo oblek mladoletnikov. V 2 primerih se je odredilo izplačilo zavarovalnine DOZ v roke staršev, v 3 primerih pa naložitev zavarovalnine na vinkulirano hranilno knjižico. Poleg tega je bilo izdanih še 5 raznih drugih skrbstveno oblastnih odobritev.

Zdravstvene kolonije in mlečne kuhinje

Za zdravstvene kolonije in mlečne kuhinje je bil izveden izbor otrok za zdravstvene kolonije in za šolo obvezne otroke preko šol, za predšolske pa s pomočjo terenskih obiskovalk in terenskih medicinskih sester. V zdravstvene kolonije so bili sprejeti otroci v starosti od 4 do 14 let. Predhodno so bili otroci vsi zdravniško pregledani, in sicer bodisi v šolski polikliniki ali pa v Dečjem dispanzerju. V zdravstvene kolonije se je prijavilo 3191 otrok, od tega 2541 šoloobveznih in 650 predšolskih. Zaradi velikega števila prijavnosti so bili v kolonije poslani najmanjši, 615 šolskih otrok je bilo poslanih na morje, na višinski zrak pa 737, predšolskih na morje 227 in na višinski zrak 126. V Avstrijo je bilo poslanih 90 otrok, ki jih je izbrala organizacija ZB. Skupno je bilo poslano v kolonije 1792 otrok, v letu 1953 pa 1492 otrok. Vsi ostali otroci so bili odklonjeni. V 9 primerih so odklonili sprejem v kolonijo starši že sprejetih otrok, ker se niso strinjali z višino odškodnine za kolonije; 94 staršev je odklonilo sprejem v kolonije zaradi tega, ker njihovi otroci niso bili poslani na morje, temveč samo na višinski zrak, kar kaže veliko težnjo staršev, da bi poslali otroke na morje, čeprav govorijo o zdravniških indikacijah za letovanje na viškem zraku.

Skupno je bilo poslanih v kolonijo 10 obmorskih in 9 višinskih izmen po 3 tedne. V proračunu za leto 1954 je bilo za kolonije odobreno skupno 12.000.000 din. Za letne kolonije je bila za 1792 otrok porabljenih 13.796.076 din, iz proračunskih sredstev 10.123.914 din, prispevki staršev pa so znašali 3.468.076 din.

Velik razmah so v letu 1954 doživle šolske mlečne kuhinje. Ob koncu šolskega leta 1953-54 je delovalo 23 šolskih mlečnih kuhinj, kjer se je hranilo 5900 otrok. Ob zaključku leta 1954 pa je delovalo 26 mlečnih kuhinj, kjer dobiva malico dnevno 7307 otrok. Šolske mlečne kuhinje poslujejo na 14 osnovnih šolah, kjer je vključenih 4485 učencev in na 12 gimnazijah, kjer je zajetih 2470 dijakov. Šolska mlečna kuhinja na srednji vzgojiteljski šoli zajema 72 gojenk, na TSS pa 277 gojencev. Malica je sestavljena tako, da otroci prejema predvsem animalske beljakovine in maščobe. 20% otrok prejema malico brezplačno, ostali pa prispevajo po din 12 za obrok, dejanska cena pa znaša 24 din. Razlika v ceni se krije iz proračuna MLO.

V letu 1954 je bilo za šolske mlečne kuhinje porabljenih proračunskih sredstev 10.123.914, prispevki staršev pa so znašali din 6.980.560 din.

V letu 1954 je bilo dnevno razdeljenih 1700 litrov pastiriziranega mleka, in to 680 litrov otroškim ustanovam, 1100 litrov pa zdravstveno in socialno ogroženim družinam. Ustanove plačujejo za mleko le administrativne stroške, dočim se razdeljuje mleko družinam deloma tako, da krijejo le administrativne stroške, to je 6 din za liter, deloma pa plačujejo mleko po znižani ceni 17 din za liter. Na tako delitev mleka je MLO vezan s pogodbo z mednarodno organizacijo UNICEF. V vsem letu 1954 je bilo razdeljeno 603.500 litrov pastiriziranega mleka, za kar je bilo porabljeno proračunskih sredstev 7.944.352.

Skrbništvu odraslih oseb in začasno skrbništvo vodi v evidenci 155 skrbniško preklicanih oseb (od teh jih 40 poseduje razno premoženje) in skrbj za premoženje 62 oseb neznanega bivališča.

Nadalje se s pomočjo skrbnikov in bolnišnice za duševne bolezni v Polju stalno skrbj za zdravstveno stanje, oskrbo in premoženje preklicanih oseb. Skrbniki redno dostavljajo svoja poročila.

V letu 1954 je bilo postavljenih 108 začasnih skrbnikov, in sicer: 31 po čl. 46, 18 po čl. 47, 58 po čl. 49 in 1 po čl. 50 Temeljnega zakona o skrbništvu. Začasni skrbniki so bili postavljeni v naslednjem namenu: 34 za proglasitve za umrle, 15 za sekvestrski postopek, 3 za zaplembo premoženja, 29 za zapuščinske razprave, 7 za ugotovitev očetovstva, 4 za razne tožbe, 12 za razvezo zakona, 3 za razlastitev premoženja in 2 za preklice.

ZAŠČITA ODRASLIH

Za izvendomsko zaščito starih, onemoglih in socialno ogroženih oseb je bilo v letu 1954 izdanih 37.974.000 din, in to le za socialne podpore brez stroškov ambulantnega in kliničnega zdravljenja, ki ga imajo podpiranci brezplačno.

Za redne podpore 862 podpirancem, predvsem starih in onemoglih, je bilo v preteklem letu izplačanih 24.692.000 din. Povprečna podpora znaša 2.300 dinarjev mesečno. Število podpirancev je sorazmerno stabilno in se dosti ne izpreminja. Odpadli je zaradi smrti ali drugih razlogov 196 primerov, na novo pa je bilo priznanih starih in onemoglih 134 podpir.

Razen podpirancem in onemoglih izplačujejo socialne pod-

pore tudi otrokom, ki imajo še enega ali dva živa roditelja, ki pa zaradi svojega socialnega položaja nista zmožna svojih otrok sama preživljati (večje število otrok, zapor, beg preko meje in podobno). Za te vrste podpor je bilo izplačano v letu 1954 din 7.300.000 v 167 primerih. Mesečno povprečje podpor te vrste znaša 3.330 din.

Socialne podpore se izplačujejo 39 osebam, ki bolujejo na TBC, pa imajo prenikle dohodke, da bi si mogli privoščiti v svoji bolezni primerno prehrano. Za te vrste podpor je bilo izplačanih din 1.360.000. Poleg tega je bilo zdravstvenim menzom MLO izplačano 12.200.000 dinarjev kot podpora za posamezne abonente, ki se tam hranijo, pa niso zmožni plačati v celoti prehrane.

Izplačano je bilo tudi 728 enkratnih podpor v skupnem znesku 3.100.000 din, in sicer predvsem za ozimnico stalnim podpirancem. Te podpore se izplačujejo oziroma priznavajo le takrat, kadar podpiranec brez lastne krivde trenutno zaide v težak socialni položaj (bolezen, smrt v družini, elementarne nezgode itd.).

Za pogrebne stroške podpirancem je bilo izplačanih 120 tisoč dinarjev.

Za hrano raznim prehodnikom in za vozne karte je bilo izplačanih 230.000 din.

Za 14 otrok staršev, ki sami niso zmožni plačila za jasli in otroške vrtnice, je bilo izplačanih 248.000 din.

Na kadrovskih podporah nepreskrbljenim družinam kadrovcem je bilo po navodilih Sveta za zdravstvo in socialno varstvo LRS v 17 primerih izplačanih 440.000 dinarjev. Novih primerov kadrovskih podpor je bilo 7, odpadli pa so 4 primeri, ker so se hranilci družin vrnili iz JLA.

V letu 1954 je bilo izplačanih 994.000 din podpora žrtvam fašističnega terorja po odloku KNOJ. Teh primerov je le še 36 in večinoma takih, ki nimajo zadostnih dokazil, da bi lahko uveljavili pravico do invalidnine po zakonu ZVVI.

Kontrolni račun, ki obstaja pri Svetu za socialno varstvo, ima nalogo zbirati sredstva predvsem za izredne socialne podpore.

Na ta račun vplačujejo posamezniki ob raznih, predvsem družinskih praznikih prostovoljno razne vsote denarja za potrebe socialnega skrbstva. Tudi podjetja so bila vabljeni, da prispevajo v ta sklad, vendar ni bilo od te strani nobenega odziva.

Edini, ki je prispevke redno odvajal, je bil Matični urad, pri katerem se ti prispevki zbirajo ob porokah in civilnih krstih (botrovanjih).

Finančni učinek Kontrolnega računa je bil v letu 1954 naslednji:

	din
Saldo na dan 1. I. 1954	1.004.668
Dohodki v letu 1954	195.695
Izdatki v letu 1954	67.001
Saldo dne 1. jan. 1955	1.133.362

V okviru dela na socialni zaščiti odraslih oseb je vrsta pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti. Zlasti se je pokazalo kot neuspešno delo v pisarni, zato bo treba čimbolj delati na terenu. Dosedanji način dela je razumljiv, ker delajo na tem poslu le 3 uslužbeni, in to za tako veliko mesto kot je Ljubljana, ki pa zaradi preobilice posla ne morejo obvladati niti

čisto administrativnega dela. Tako se vodi evidenca o celi vrsti oseb, ki so sicer gmotno za silo preskrbljene, pa so bolne, zapuščene in se zanje nihče ne briga.

Poseben problem predstavljajo mlajše osebe, ki po prestani kazni pridejo na prostost, so sicer polnoletne, vendar so prav v teh letih potrebne posebne pozornosti in vzgoje. To so večinoma otroci brez staršev ali iz raznih moralno ogroženih družin. Ko pridejo iz zopora, nimajo niti doma, niti hrane ne obleke, z eno besedo ničesar. Tako se je opazilo, da se nekaj takšnih fantov stalno spreha iz zopora na socialno skrbstvo in zopet v zapor. V zvezi s tem bi bilo nujno misliti na gradnjo azila, kjer bi se taki ljudje spet privedli na pravo pot, in kjer bi dobili hrano in stanovanje ter potrebno obleko in kjer bi jim oskrbeli zaposlitev in nego v vzgoji. Prav isto je tudi z dekleti, le da se ta spricho zgoraj opisanih razmer največkrat vdajo prostituciji, iz tega pa se dostikrat rode nezakonski otroci, za katere je treba plačati v Dečjem domu težke stotisočake, ker mati po navadi izgine ali pa

je nezaposlena, ker se je vsaki boji sprejeti na delo zaradi nje preteklosti.

Drug takšen problem je pijančevanje, ki se vedno bolj širi med mladino in odraslimi. Potrebno bi bilo, da bi se take osebe, ki so že toliko zapadle v pijančevanje, da jim je to nujna življenjska razvada, obvezno zdravile, po končanih kurah pa bi se jim nujno moralo urediti vprašanje zaposlitve, da ne bi zopet zašli v staro okolje in zapadli v staro razvado. Praksa kaže, da že ozdravljeni pijanci le težko najdejo zaposlitev, ker jih delodajalci in poklicni tovariši še od prej poznajo kot notorične pijance in se jih povsod otepa.

Metode dela na zaščiti odraslih oseb so torej še preproste. Preko podeljevanja socialnih podpor še nismo prešli na uspešnejše preventivne ukrepe. Socialna zaščita teh oseb bi se močno izboljšala, če bi bilo več socialnih delavcev, ki bi delali na tem poprišču. Ob danih razmerah pa je delo na tem področju zelo težavno, ker vsak primer zahteva dosti časa, za kar pa ni dovolj strokovnih uslužbenecv.

INVALIDSKO VARSTVO

Po stanju z dne 31. dec. 1954 je v Ljubljani prejemale invalidnino, zdravstveno zaščito in ostalo varstvo:

205 osebnih vojaških vojnih invalidov, 40 mirnodobnih osebnih invalidov, 964 vdov, 1.121 staršev, 264 sirot, 17 staršev mir-

nodobskih invalidov, 2 vdovi mirnodobskih invalidov. V letu 1954 je bilo na novo priznanih invalidsko svojstvo: 108 osebnim invalidom, 25 mirnodobnim osebnim invalidom, 32 vdovam, 35 staršem, 17 sirotam, 8 staršem mirnodobnih invalidov, 2 vdovam mirnodobnih invalidov.

V letu 1954 je umrlo 18 oseb VVI naslednjih skupin:									
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
2	4	—	2	2	2	3	2	1	—

Povprečna starost umrlih od I. do IV. skupine je 37 let. Povprečna starost umrlih od V. do X. skupine je 67 let. Družinskih upravičencev je umrlo v letu 1954 24.

V druge kraje se je preselilo 25 invalidskih upravičencev, v

druge republike pa 8. Priselilo se jih je iz drugih okrajev 14, iz drugih republik pa 5.

Zaščito in varstvo po zakonu o VVI brez invalidskih prejemkov ima 20 osebnih invalidov in 4 družinski upravičenci.

V letu 1954 je bilo izplačanih:		din
1. za invalidnino		89.847.013
2. za ortopedske pripomočke		4.809.428
3. za zdravila		505.484
4. za zdravljenje v bolnišnici		3.174.234
5. za ambulantno zdravljenje		484.201
6. za invalidske dodatke		6.620.000
8. za otroške dodatke		8.617.257
Skupaj:		114.057.617

Posebne težave so nastale pri priznavanju oziroma povišanju invalidskega dodatka, in to zaradi nekaterih nejasnih kriterijev, ki so odločilni za to povišanje. Povišanje invalidskega dodatka od 3 na 4.000 din je bilo priznano v 49% vseh primerov upravičencev.

Ob koncu leta 1953 je bilo 226 nerešenih spisov glede priznanja invalidskega svojstva. V letu 1954 sta bili na novo vloženi 102 prijavi za novo priznanje invalidskega svojstva. Med letom je bilo izdanih 214 uradnih izjav za priznanje invalidskega svojstva, 19 prijavnosti pa je ob koncu leta ostalo še nerešenih.

V letu 1954 je obstajal namen, da se ustvari tudi evidenco civilnih invalidov, vendar pa to ni uspelo zaradi pomanjkanja kadra. Reševalo se je posamezne prošnje civilnih invalidov v zvezi z zdravljenjem, stanovanji in zaposlitvami.

Ker delata na rehabilitaciji in prekvalifikaciji invalidov okrajna organizacija ZVVI za rehabilitacijo invalidov v Ljubljani, se je v preteklem letu reševala

le administrativna plat rehabilitacije.

Na zavodu za rehabilitacijo invalidov se je iz mesta Ljubljane usposobilo za boljše hojo, delo in uporabljanje ortopedskih pripomočkov v vsem letu 1953 le 9 invalidov, kar pa je odločno premalo.

V letu 1954-55 je na prekvalifikaciji v raznih obrtnih in industrijskih šolah 17 invalidov, 3 pa so na Ekonomski srednji šoli. V naslednjih 3 letih namerava invalidska organizacija izvesti prekvalifikacijo 50 invalidov, ki jim bo za čas prekvalifikacije potrebno izplačevati štipendije od 7 do 8000 din na mesec, poleg tega pa bodo imeli druge zaščito zaposlenih oseb.

Z zavodom za rehabilitacijo se je delo na invalidskem varstvu kvalitetno zelo poglobilo in se vpliv dela zavoda že čuti. Za sedaj pa delata le dva oddelka tega zavoda, in sicer oddelek za protetiko in za fizioterapijo.

Ker je imelo podjetje »Soča« pri izdelavi ortopedskih pripomočkov monopolni položaj, je bilo angažiranih za izdelavo ortopedskih pomagaj še nekaj

čevljarstvih zadrug in dva ortopedsko mojstra.

V minulnem letu je Biro za posredovanje dela zaposlilo 67 vojnih invalidov. V decembru 1954 sta ostali nezaposleni le še dve vojni vdovi in trije VVI. Podjetja pa se branijo invalidov zaradi njihove okrnjene delovne sposobnosti. Teško je tudi zaposliti invalide, ki jim je prejšnje delovno razmerje prenehalo po njihovi krivdi. Pri zaposlovanju invalidov imajo prednost vojaški vojni invalidi, v evidenci Biroja za posredovanje dela pa je še nezaposlenih 213 invalidov.

Pri zaposlovanju vojaških vojnih invalidov ni problem dobiti zanje službeno mesto, pač pa je problem v tem, da invalidi ne morejo dobiti pravilne zaposlitve. Mnogi invalidi in vojne sirote so se morali namreč zaradi prenizke šolske izobrazbe odločiti tudi za take poklice, ki jim psihično in fizično ne ustrezajo ali pa so v zvezi s poškodbami, ki jih imajo nepravilno zaposleni. Zaradi tega je mnogo primerov, da se invalidi za delo ne zanimajo, oziroma za zaposlitev, in se zadovoljujejo le s priložnostnim delom. Marsikateri taki primeri pa bi seveda odpadli z izboljšanjem protitike.

V zvezi z varstvom invalidov so se skupno s socialnim varstvom odraslih oseb urejevali izplačila akontacij na invalidnino in izvajala posredovanja, da so socialno ogroženi invalidi prejeli začasne ali stalne podpore. Največ takih podpor so prejele vdove, ki so nezaposlene in ki imajo šoloobvezne otroke. Podpore prejema tudi nekaj

družin, katerih padli skrbnik je bil obrtnik, vdova pa nima pokojnine ter je odvisna le od invalidnine in otroških dodatkov. Socialno stanje družin, katerih roditelji so padli, so precej izboljšale štipendije za sirote, ki znašajo v povprečju na osebo 3.519 din.

Vse vojne sirote, ki so iskale zaposlitev preko Biroja za posredovanje dela, so dobile zaposlitev oziroma so bile vključene v uk.

Vojne vdove v Ljubljani imajo 778 preskrbljenih otrok, od katerih je kvalificiranih 421, nekvalificiranih pa 357. 46% nekvalificiranih se da razlagati s tem, da družine vdov, ki niso bile zaposlene in so imele več otrok, niso bile v dovoljni meri preskrbljene, da bi omogočile šolanje otrok.

Invalidi od I. do IV. skupine imajo brezplačno vožnjo v tramvaju, invalidi od V. do X. skupine pa znižano vožnjo na tramvaju. Med letom je bilo izdanih 664 objav za znižano vožnjo na tramvaju in 484 objav za brezplačno vožnjo po železnici. Na novo je bilo izdanih 135 legitimacij za 75-odstotni popust na železnici.

V letu 1954 je MLO izplačal vojnim vdovam in staršem svojcev, ki so pokopani v Dachau 75% stroškov za vožnjo v Dachau in za potni list.

V letu 1954 je bilo za klimatsko in kopalniško zdravljenje invalidov odobrenih 2.471.000 din. Za tako zdravljenje se je prijavo 369 osebnih in družinskih invalidov, zdravljenje pa je bilo odobreno 235 invalidom.

MESTNA INŠPEKCIJA DELA

V letu 1954 je Mestna inšpekcija dela opravljala nadzorstvo nad izvajanjem delovno pravnih predpisov in higiensko tehnično zaščito dela v 2350 podjetjih s 46.703 zaposlenimi osebami. Od skupnega števila podjetij je 1782 privatnih obrtnih delavnic, 50 podjetij ima nad 100 delavcev, 8 podjetij pa nad 200 delavcev. Socialističnih obrtnih obratov je 163.

V podjetjih in zavodih s samostojnim financiranjem je Mestna inšpekcija dela v letu 1954 opravila 117 rednih pregledov ter 196 izrednih pregledov. Izredni pregledi so bili opravljeni predvsem zaradi ugotavljanja, ali se uporabljajo zaščitna sredstva in če so le-ta na razpolago v zadostnih količinah. Nekaj izrednih pregledov je bilo opravljenih tudi v namenu kon-

trole, če so podjetja izvedla ureditvene naloge MID.

Poleg pravkar navedenega dela, ki ga opravljajo, inšpektorji dela tudi prisostvujejo komisijam s posebnim namenom, ki pregledujejo obrtnih delavnic, nadalje so člani komisije za revizijo gradbenih projektov in načrtov pri Svetu za gradbene in komunalne zadeve MLO, so pa tudi člani komisij za pregled podjetij, katerim naj se določi posebni dopolnilni prispevek za socialno zavarovanje.

Pri rednih pregledih podjetij je bilo ugotovljeno 1.295 pomanjkljivosti iz higienske in tehnične varnostne ureditve, za odpravo le-teh pa je bilo izdanih enako število pismenih ureditvenih odločb.

V letu 1954 je MID izvedla 47 preiskav in ogledov težjih in smrtnih nesreč pri delu, in to na samem kraju nesreče. Razlakovala je predvsem težke primere, ki so imeli hujše posledice za življenje oziroma za delovno sposobnost ponesrečencev. Podjetja so bila pri prijavljanju nesreč zelo nedisciplinirana in jih ne prijavljajo redno. Smrtno primere nesreč na železnici raziskuje MID skupaj z organi republiške inšpekcije, ker je le-ta nadzorni organ za železnice.

Vztrajno delo organov MID je pripomoglo, da so se higienske in tehnične varnostne razmere po podjetjih in obratih delno izboljšale. Pri tem so v nekaterih večjih podjetjih (Litostroj in Saturnus) dosti pripomogli tudi varnostni tehniki, ki so jih ta podjetja nastavila in ki se bavijo izključno s problemi higienske in tehnične zaščite in raziskujejo nesreče lažjega značaja ter predlagajo upravam podjetja varnostne ukrepe za preprečevanje nesreč in poklicnih obolenj.

V zadnjem času organi inšpekcije dela odredijo doslednejša izvajanja predpisov iz splošnega pravilnika o higienskih in tehnično varnostnih ukrepih pri delu (Uradni list FLRJ št. 16/47) in drugih posebnih pravilnikov za razne industrijske panoge. V glavnem se izdajajo poleg tega tudi nalogi

za večje preureditve delovnih prostorov in ureditev klimatsko ventilacijskih naprav. V nekaterih podjetjih je MID zahtevala nabavo novih sodobnih varnostno urejenih strojev in strojnih naprav, ker so dosežani v zelo slabem stanju in iztrošeni ter zaradi svoje primitivnosti ogrožajo varnost zaposlenih. Sploh so zastareli stroji in strojne naprave glede tehnično varnostne zaščite splošen problem in nedvomno povzročajo precejšnje število obratnih nesreč in obolenj, kar vse terja od skupnosti težke vsote denarja.

Dostikrat podjetja pomanjkljivosti le težko odpravljajo, ker nimajo na razpolago zadostnih finančnih sredstev. Nekatera podjetja pa se izmikajo preureditvam za izboljšanje higiensko tehničnih pogojev, ker se bojijo težav pri izdelavi načrtov in postopka za gradbeno dovoljenja. Te procedure so namreč zelo počasne, zapletene in drage.

V glavnem je treba reči, da podjetja pomanjkljivosti in rešitve odpravljajo, poročanje o njih pa ni na primerni višini. V prihodnje bo Mesna inšpekcija dela predlagala sodniku za prekrške tudi odgovorne voditelje podjetij, ki ne poročajo redno o odpravljenih pomanjkljivostih.

Nekateri nalogi za odpravo raznih pomanjkljivosti niso mogli biti uresničeni iz tehničnih razlogov. Tako n. pr. ni mogoče tehnično zavarovati in opremiti po sodobnih tehničnih predpisih tovarnih dvigal, ker se s temi deli peča samo ena trrdka, ki pa vsega dela ne zmore. Prav v zadnjem času pa se je ustanovilo še eno tako podjetje, tako da se bo stanje v najkrajšem času izboljšalo.

Izvesti tudi ni bilo mogoče nekaterih zdravniških pregledov oseb, ki so zaposlene pri zdravju škodljivem delu, ker edina ambulanta za poklicne bolezni ne more takih pregledov izvesti za vso Slovenijo.

Veliki problemi so tudi v urejanjem ventilacijskih klimatsko-atmosferskih naprav v podjetjih. Strokovnjaki namreč ne morejo napraviti načrtov za te naprave, ker je takih strokovnjakov premalo.

Skupno s sanitarno inšpekcijo je MID v letu 1954 izdala nalog, da mora zaradi neprimerne obratovalnih prostorov in zelo težkih delovnih pogojev klišarna »Slovenskega poročevalca« na Petkovškovem nabrežju opustiti obratovanje. Prav tako je moralo podjetje »Gosad« opustiti obratovanje v delovnih prostorih, kjer se menjajo grenka zelišča, katerih prah škodljivo vpliva na dihalne organe zaposlenih. Podjetje ni izdalo nobenih ukrepov za ureditev tega obrata. Imelo je sicer denarna sredstva za zidavo novih obratnih prostorov in skladišč, pa so mu ta bila odvzeta.

V težjih življenjskih in delovnih pogojih živijo sezonski in gradbeni delavci, za katere se je do sedaj le malo storilo. Ti žive v lesenih in nehigienstih barakah, nekateri so si celo ustvarili svoje družine. Zaradi tega in zaradi sorazmerno nizkih plač je bila fluktuacija delavcev v gradbeništvu velika.

Inšpekcija dela ne izreka več kazni za kršitve delovno pravnih predpisov in predpisov o HTZ, temveč izreka kazni za te prekrške sodnik za prekrške. Inšpekcija dela pa javlja sod-

niku za prekrške le večje prekrške zaradi kaznovanja. Zato je bilo v letu 1954 predlagano za kaznovanje 7 primerov, v vseh primerih so bile izrečene denarne kazni v skupnem znesku 13.000 din. Vse primeri težjih in smrtnih nezgod pa MID javlja Javnemu tožilstvu, da le-ta ugotovi krivce in eventualno uvede kazenski postopek.

V letu 1954 je bilo zabeleženih 3573 nezgod pri delu. Od teh je bilo 10 smrtnih, 51 težjih in 3512 lahkih. Smrtno nezgode so se dogajale v glavnem izven delovnih mest, največkrat na poti s dela in na delo. Le ena nezgoda je bila pripetila na delovnem mestu. Ob vsaki preiskavi težje ali smrtno nezgode pa izda MID tudi ukrepe za varnost pred morebitnimi ponovnimi nezgodami.

V letu 1954 je bilo javljenih 53 primerov poklicnih obolenj. V glavnem so to le kratkotrajna obolenja, ki nastajajo zaradi neuporabe zaščitnih sredstev.

Organi MID imajo stalne težave z delavci, ki nečejo uporabljati posebnih zaščitnih sredstev z izgovorom, da jih ovirajo pri delu ali pa da ne ustrezajo svojem namenu. Po nasvetu MID so podjetja že sama začela izvajati kazenske sankcije proti tistim, ki ne uporabljajo zaščitnih sredstev. K taki politiki pa sili podjetja tudi gospodarski račun, ker grodi taka obolenja in nezgode za 7 dni na breme podjetja. Pri svojem delu je MID tudi opazila, da o nezgodah in obolenjih vedno bolj razpravljajo tudi delavski sveti in upravniki odborov v podjetjih. Proti obratnim nezgodam in obolenjem je bila naperjena tudi največja akcija MID, izvršena skupno z ZSZ in Sanitarno inšpekcijo. 81 podjetij, ki prekoračujejo povprečni bolniški stalež 4,5%, je bilo pregledanih, da bi se ugotovili vzroki prekomernih bolovanj. Ugotovilo se je, da podjetja ne vodijo zadostne evidence o bolniških. Stanje pa se je izboljšalo.

No področju MLO Ljubljana je nekaj popolnoma novih, nekaj prenovljenih, največ pa zastaralih obratov. Največje težave so z zastarelimi obrati, ki morajo v trenutni ekonomski situaciji še obratovati, ne izplačajo pa se jih generalno obnavljati. V takih obratih so delovni pogoji zelo težki. MID je dosegel vsaj to, da imajo vsa večja podjetja v redu urejene sanitarne prostore, le nekatera manjša podjetja si jih iz objektivnih razlogov ne morejo urediti.

Bolj žalostna pa je ugotovitev, da tudi nekatera nova podjetja niso urejena po sodobnih tehničnih varnostnih predpisih. Preurejanje bi stalo težke denarje, ki jih pa ta podjetja nimajo.

Za redno vzdrževanje zaščitnih sredstev in za izboljšanje delovnih pogojev je MID organizirala po podjetjih komisije za zaščito dela, ki so sestavljene iz članov delovnih kolektivov. Nekatero komisije dobro opravljajo svojo nalogo, druge pa niso aktivne. Varnostne naprave pri večjih strojih v podjetjih so v glavnem dobro vzdrževane, zato pri njih ni nezgod.

(Nadaljevanje prihodnjic)

OLO Ljubljana - okolica

RAZGLAS

Na podlagi 61. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov

razglašja

Okrajna volilna komisija Ljubljana okolica za nadomestne volitve v ljudski odbor mestne občine Domžale v 5. volilni enoti, ki bodo v nedeljo dne 10. aprila 1955, da je potrdila naslednjo kandidaturu:

1. Kolbe Franca ing. Sergej, Rojska c. 40.
2. Lavrič Petra Stefan, Nova ulica št. 16.
3. Nahtigal Jožeta Pavla, Rojska c.

Namestnik predsednika okrajne volilne komisije: Jože Podboj, l. r.

RAZGLAS

Na podlagi 61. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov

razglašja

Okrajna volilna komisija

Ljubljana okolica za nadomestne volitve v ljudski odbor mestne občine Domžale v 12. volilni enoti, ki bodo v nedeljo dne 10. aprila 1955, da je potrdila naslednjo kandidaturu:

1. Sušnik Antona Anton, Dob št. 68.
2. Kuhar Jankota Janko, Dob št. 119.
3. Stifitar Jožeta Jože, Dob št. 76.

Namestnik predsednika okrajne volilne komisije: Jože Podboj, l. r.

ODLOČBA

Na podlagi 63. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov

določa

Okrajna volilna komisija Ljubljana okolica po predlogu Ljudskega odbora mestne občine Domžale za nadomestne volitve v Ljudski odbor mestne občine Domžale v 12. volilni enoti, ki bodo v nedeljo dne 10. aprila 1955

eno volišče, ki bo v Dobu, dvorani »Pri Videmsku«. Na tem volišču volijo volivci, ki stanujejo v naselju Dob pri Domžalah. Namestnik predsednika okrajne volilne komisije: Jože Podboj, l. r.

ODLOČBA

Na podlagi 63. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov

določa

Okrajna volilna komisija Ljubljana okolica po predlogu Ljudskega odbora mestne občine Domžale za nadomestne volitve v Ljudski odbor mestne občine Domžale v 5. volilni enoti, ki bodo v nedeljo dne 10. aprila 1955

eno volišče,

ki bo v prostorih Gimnazije v Domžalah. Na tem volišču volijo volivci, ki stanujejo na Ljubljanski cesti od št. 75 dalje, Rojski cesti, Novi ulici in Kamniški ulici.

Namestnik predsednika okrajne volilne komisije: Jože Podboj, l. r.

Izdaja Založništvo Ljubljana dnevnik, direktor Stane Skrabar, odgovorni urednik Ivo Tavcar.